

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XLI. Ne pro defectu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

tanquam corpora: hoc enim in casu non attenditur ad numerum personarum seu capitulum; sed fieri potest, vt quod paucioribus secundum Capita visum fuit, id ex plurium Corporum sententia decretum censeatur, sicuti hic explicat Abb. n. 6. & declarauit in c. pastoralis 14. not. 3. de rescript.

NOTANDVM VI. Si in discordia duo decreta postulationis, aut electionis formata sint, vnum de persona digna, alterum de indigna, fieri potest, vt valeat decretum de digno, etiam si sit à minore, v.g. tertia parte Electorum; si ponamus omnes eos, aut saltem tam multos scienter elegisse, vel postulasse indignum, vt ijs priuatis, eligentes dignum maiorem Capituli partem efficiant. Ita sumitur ex textu c. huius in fine, & explicat Abb. n. 14. in casu 4. docui idem in c. cum Vintoniensis 25. not. 3. q. 1. & dicitur iterum in c. congregato 53. eod. hoc tit.

NOTANDVM VII. Promotus ad prælaturam, si ad aliam eligatur, aut postuletur, iterum præmissis examine, approbari debet; cum fieri possit, vt impedimentum, aut indignitatem postea contraxerit, maxime si ad aliam dignitatem promouendus sit, vt in casu huius c. ad Patriarchatum, prout Gl. hic notauit ver. præsumitur.

CAPITVLVM XXI.

Ne pro defectu.

PARAPHRASIS.

Ne Ecclesiæ, si Pastoribus diu destitutæ sint, à lupis, (id est, animarum raptoribus) inuadantur, & damnnum spirituale patiantur, aut in temporalibus facultatibus detrimentum incurrant, in generali Concilio Lateranensi sub Innocentio III. Pontifice, cap. 23. statutum est, vt non ultra tres menses Cathedrales & regulares ecclesiæ vacent: Intra quod temporis spatium, si electio Prælati (iusto cessante impedimento) celebrata non fuerit, Electores, seu ad quos eligendi potestas pertinet, ea vice priuati existant, & ius eligen-

di ad proximum Superiorem deuoluatur. Qui & ipse intra tres menses (ad die deuolutionis numerandos) cum consilio Capituli sui & aliorum prudentium virorum, Deum præ oculis habens, ecclesiæ viduæ personam idoneam providere teneatur, & quidem ex eadem ecclesia, si idoneus reperiatur, alioquin ex alia: nisi ipse quoque vltionis canonice poenæ subiectus esse velit.

SUMMARIUM.

1. Ecclesia Cathedrales & regulares ultra tres menses vacare non debent. Alias autem prælaturas, dignitates & beneficia sufficit intra semestre tempus conferri, & provideri.
2. Prælaturas ecclesiarum collegiarum probabiliter etiam intra trimestre tempus provideri debent, quarum Prælati ordinariam ac generalem iurisdictionem in clericos sua ecclesia, iure speciali, exercent.
3. Tempus istud trimestre, extra casum necessitatis solus Papa restringere potest.
4. Computari debet à die vacationis cognita.
5. Tempus hoc à iure definitum non currit iuste impedito, si agatur de pena obmaram seu negligentiam.
6. Deuolutio potestatis eligendi propter negligentiam electorum sit ad proximum Superiorem, cuius est confirmare electum.
7. Prælatus in iis, quæ iure ac potestate ad se deuoluta expedit, non tenetur requirere consensum Capituli sui, nisi ex quadam æquitate.
8. Superior, ad quem deuolutio facta est, debet aliquem eligere ex eiusdem ecclesiæ gremio sine corpore, modo idoneus ad sit: alias potest ex alia ecclesia personam idoneam assumere.

NOTANDVM I. Ecclesiæ Cathedrales, & regulares ultra trium mensium spatium vacare, seu Pastore carere non debent, vti hic statuitur. Sed alias Prælaturas, dignitates,

tates, ac beneficia sufficit intra semestre tempus conferri, aut prouideri, c. 2. de concess. præb. Ratio discriminis est: Quia alij beneficiarij, etiam collegiarum ecclesiarum Prælati, spectato iure communi, non exercent iuris iurisdictionem in clericos: sed ea Episcopo competit: At verò regulares Prælati, tametsi exempti non sint, iurisdictionem ordinariam ac generalem exercent in Religiosos suos, saltem in causis spectantibus ad vota religiosa, obseruationem regulæ, & domesticam disciplinam, vti constat ex c. ad aures 5. de tempor. ordinat. & docui in Th. moral. lib. 1. tract. 4. cap. 7. §. 8. Maiorem verò, ampliorémq; iurisdictionem in clericos, aliosque fideles Episcopi obtinent, quare de eorum electione non ultra tres menses protrahenda etiam in antiquis canonibus cautum est c. obeuntibus 35. d. 63.

² **QVAESTIO prima;** Vtrum eadem constitutio extendi debeat ad ecclesiarum collegiarum Prælatos illos, qui & ipsi ordinariam ac generalem iurisdictionem in clericos suæ ecclesie, iure speciali, exercent? Probabiliter affirmatur, cum Gl. in c. seq. ver. ecclesiis viduatis, Abb. hinc n. 5. Imola n. 2. Idque propter identitatem rationis, considerata intentione Legislatoris, quæ fuit in hoc c. vt ecclesiis viduatis, seu Pastore ac veluti sponso, à quo regantur, carentibus tempore prouideatur, ne detrimentum aliquod patiantur. Quæ ratio locum etiam habet in dictarum ecclesiarum Prælati; qui & ipsi sponsi dici possunt, si in ijs ecclesiis, quas regunt, iurisdictionem generalem erga suos exercentes, principales sint, siue Capita earundem ecclesiarum, argum. c. sicut in vnaquaque 4. causa 21. q. 2. Idque indubitatus est, si ecclesie ab Episcopo exemptæ sint; ita, vt Prælati earum quasi episcopalem iurisdictionem obtineant. Confirmatur ex eo, quod principalis intentio constitutionis huius sit, prouidere ecclesiis viduatis, ne damnum patiantur; ideoque fauorabilis censi debet; vt eius extensio ultra vim verborum, spectata intentione legislatoris, iuridica videri possit, iuxta ea, quæ docui in Theol. morali lib. 1. tract. 4. c. 18. n. 9.

QVAESTIO secunda. Num tempus istud Capitularibus à iure concessum restringi possit, vt intra breuius tempus eligere teneantur? Respondetur; In casu necessitatis, si videl. Capitulares, ob periculum moræ, electionem accelerare deberent, à Superiore, v. g. à Legato Apostolico, aut Episcopo, si ecclesia viduata ipsi subiecta sit, cogi possunt: Sed extra talem casum, adeoque ordinariè loquendo, solus Papa, ex plenitudine potestatis suæ, temporis spatium, iure communi indultum, restringere potest: Non item alius, tametsi Legatus à latere sit: quia priuilegium à Superiore concessum inferiori tollere non potest, secundum Gl. in c. pro illorum 22. ver. auctoritate propria, de præb. Abb. in c. cum in veteri n. 1. hoc tit. & constat ex reg. 17. in 6. *Indultum à iure beneficium non est alicui auferendum.*

QVAESTIO tertia; Quomodo tempus trium mensium computari debeat? Respondetur, ex c. Quia diuersitatem 5. de confessione præb. computandum esse non absolute à die vacationis, sed die vacationis cognitæ, siue, vt ibi dicitur, à die notitia ipsius vacationis: Nam qui nescit, agendi potestatem non habet, l. annus 6. ff. de Calumniator. l. cum sex menses 55. ff. de ædilit. edicto. & patebit magis ex not. seq.

NOTANDUM II. Tempus à iure definitum non currit iuste impedito, si agatur de pœna ob moram seu negligentiam inferenda. Ita hic, & in cit. c. Quia diuersitatem. Quamobrem Gl. margin. in c. bene nouit 18. d. 61. ait, quod tempus deputatum ad electionem celebrandam, est utile, non continuum; nam non currit iusto impedimento detentis, neque ignorantibus. Et Gl. in cit. c. quia, ver. suspensionis, quod tempus, in quo quis eligere non potest, non currit.

NOTANDUM III. Deuolutio potestatis eligendi, propter negligentiam electorum, fit ad proximum Superiorem, etiam in ecclesia Cathedrali; ita, vt si Canonici Cathedralis per tres menses Episcopum eligere negligant, ius eligendi pro ea vice ad Archiepiscopum deuoluatur, iuxta hoc c. quod est editum post c. dilectus 12. de cõcess. præb. in quo

in quo contrarium ab eodem Innoc. responsum fuerat. At verò in altero casu priuationis, videl. si Electores siue Canonici Ecclesie Cathedralis indignum eligant, deuolutio statim fit ad Papam, vti declaratum est in c. quamquam 18. hoc tit. in 6. & videri debet Gl. ibi ver. deuoluetur. At verò in ecclesijs inferioribus deuolutio semper fit ad proximum Superiorem, cit. c. quamprimum,

Cæterum, quod dictum est, propter negligentiam Electorum in ecclesia Cathedrali, deuolutionem ad Archiepiscopum fieri, id declarandum videtur, locum tantum habere, si ad Archiepiscopum, seu Metropolitanum pertineat confirmatio Episcopi electi, iuxta receptam doctrinam. Gloss. in Clem. vn. ver. dispositionem, iun. Gl. margin. ibid. Abb. in c. 1. n. 10. hoc tit. Rebuffi in praxi benefic. tit. de deuolut. n. 18. quòd propter negligentiam electorum ius eligendi deuoluetur ad Superiorem, cuius est confirmare electum; similiterque propter negligentiam presentantium ius prouidendi deuoluetur ad eum Superiorem, cuius est instituire presentatum, siue is Episcopus, siue alius Prælatus sit. Porro, iure antiquo spectato, infrequens non erat, vt confirmatio Episcoporum Metropolitanò relinqueretur, vti annotauit Abb. Panormit. in c. nihil, n. 3. hoc tit. & colligitur ex c. 2. d. 23. c. cum dilectus 32. hoc tit. c. si Archiepiscopus 6. de tempor. ordinat. c. vn. de serutinio in ord. faciendò. At verò secundum iura nouiora, præsertim Extrauag. ad Regimen, de præb. posteaquam Episcoporum promotio Rom. Pontifici referuata est, plerumque deuolutioni ad Archiepiscopum in casu isto negligentie Canonorum Cathedralium locus non est, ne quidem in Germania nostra; multò minus in ijs regnis, in quibus ius Episcopum eligendi Cathedralibus Capitulis allatum est. Dixi autem *plerumque*, quia etiam in Germania reperiuntur adhuc Episcopatus aliqui, v. g. in Salisburgensi prouincia, Metropolitanæ Ecclesie ita subiectæ, vt earum Episcopi à Metropolitanò confirmationem accipere debeant. In hoc itaque casu locus est huic decretali

Ne pro defectu, & cit. decretali Quamquam.

NOTANDVM IV. Prælati, videl. Episcopus aut Archiepiscopus, in ijs quæ iure ac potestate ad se deuoluta expedit, non tenetur requirere consensum Capituli sui. Ita colligitur ex textu huius c. iuncta Gl. ver. consilio, in fine; Rationem huius rei reddidi in cap. cum in cunctis 7. §. Clerici sanè, hoc tit. Addit verò Gl. quam sequitur Abb. n. 6. & alij apud Innoc. prope finem huius c. quòd nec consilium Capituli adhibere teneatur ex necessitate, sed tantum ex quadam æquitate. Cùm enim etiam talia non sine consilio virorum prudentium expedire debeat Episcopus, æquum est, vt, si tales in Capitulo seu corpore ecclesie suæ habeat Episcopus, eorum operà præ alijs vtatur.

NOTANDVM V. Superior, ad quem potestas eligendi ob negligentiam deuoluitur, debet aliquem eligere, ex eiusdem ecclesie gremio, siue corpore; dummodò idoneus adsit; alioquin ex alia ecclesia personam idoneam assumere non prohibetur. Ita habetur in hoc c. Idem sumitur ex c. 13. d. 61. *Nullus innitens detur Episcopus, vbi Gl. Tunc de aliena ecclesia eligantur, quando in propria nullus inuenitur idoneus; & si clerici viderint se in hoc prægrauari, sit eis facultas appellandi & conuadiciendi.* Et Eman. Rodrig. tom. 2. regul. qq. q. 53. a. 9. Iniuriam fieri fratribus, si inter eos reperiat dignus prælaturà, & alius præficiatur.

Obijcitur: Deuolutio fit eodem iure ac potestate, quam ij habuerunt, à quibus fit: subrogatum enim imitatur naturam eius, cui subrogatur. l. eum qui 10. §. Qui iniuriam, iun. Gl. ver. danda, ff. Si quis cautionibus, c. ecclesia 3. Vt lite non pendente, iun. Gl. ver. successerunt, Capella Tholos. q. 70. Nauarr. consil. 22. de celebr. missarum, Euerardus in loco à vi subrogationis: Atqui Capitalibus liberum est vel ex ecclesie suæ corpore, vel alium eligere, vti constat ex c. cum nobis 19. & c. cum inter 21. hoc tit. Ergo eadem quoque facultas competet ei, ad quem eligendi potestas deuoluta est. Quæ ipsa etiam causa est, cur Superior, ad quem deuolutio facta, tres menses aut sex menses

habeat ad prouidendum, sicuti ij, à quibus deuolutio facta, uti ex hoc ipso c. colligitur: Fit enim deuolutio cum eisdem conditionibus & qualitatibus; adeo ut si ex certa gente, aut familia quispiam eligendus, presentandus, aut promouendus erat, talem etiam Superior, ad quem ob negligentiam aut delictum, deuolutio facta, instituere debeat, prout videre licet apud Petr. Rebuffū tract. de nominat. q. 8. & in praxi benefic. tit. de deuolut. n. 39. Respondeo ad objectionem; Secundum sacros canones, & Ecclesie praxin, non esse in Collegio aut Congregatione instituendum Prælatum, qui ex corpore non sit, nisi ipsi Capitulares consentiant, ac veluti iuri suo renuncient, sicuti docui in c. cum inter 21. not. 3. hoc tit. Hæc autem conditio quæ obseruatur in deuolutione; ut videl. Superior aliquem e gremio ecclesie, à qua deuolutio facta, eligere aut instituere debeat, nisi Capitulares in alium sponte consentiant. Quod verò ius istud renunciationis seu voluntarij consensûs, dum personale fit, ad Superiorem non deuoluatur, per se liquet.

CAPITVLVM XLII.

Quia propter.

PARAPHRASIS.

Innocentius III. Papa in eodem Lateran. Concilio cap. 24. tres formas canonicæ electionis proposuit, quarum vna, reiectis alijs, quas quidam perperam & non sine ecclesiarum detrimento introducere conati fuerunt, usurpari debeat. Prima est per scrutinium, siue secretam suffragiorum collationem. Si in loco, ubi electio celebranda est, presentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt comode interesse, assumantur tres e Collegio, fide digni, qui secretè & sigillatim vota eunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent, in communi, nullo appellationis interiecto obstaculo; ut is, collatione habitâ, eligatur, in quem omnes, vel maior & sanior

pars Capituli consentit. Altera forma est per compromissum, si eligendi potestas aliquibus viris idoneis ab Electoribus committatur, qui vice omnium ecclesie viduatæ prouideant de Pastore. Tertia est quasi per inspirationem Spiritûs sancti, si omnes Electores veluti in corde & ore in eandem personam absque vicio consentiant. Præter has formas, siue aliter quàm hæc præscriptum, electio facta irrita est: Electores autè, si contra dictas formas eligere attentauerint, pro ea vice eligendi facultate priuati existunt.

SUMMARIUM.

1. *Accidentales solemnitates reconferuntur, quæ ante electionem præmitti solent, & si per consuetudinem receptæ sunt, omitti non debent, omisse tamen electionem non vitiant.*
2. *Reconferuntur substantialia seu per se requisita ad electionem, quæ sit per scrutinium. Primum est, ut omnes in suffragij habentes congregati esse debeant, si velint, & comode possint. Et hoc quidè requisitum commune est etiam omni alij electioni.*
3. *Secundum requisitum: Tres scrutatores eligi debent à Capitulo, qui & ipsi à Capitulo sunt, de huius tamen communi consensu, vel partis maioris, possunt etiam alij viri idonei assumi.*
4. *Si Capitulares aliqui scrutinium facere aggrediantur, ad hoc non constituti vel electi, alijs videntibus & non contradicentibus, actus erit validus.*
5. *Tertium requisitum: Scrutatores electores omnes secretè & sigillatim scrutari debent, seu suffragia eorum exquirere.*
6. *Possunt præter scrutatores & Notarium duo vel tres testes adhiberi; confirmus tamen huic constitutioni erit, si testes non adhibeantur.*
7. *Modus scrutiniy faciendi in quo consistat.*
8. *Quartum requisitum: Post omnium collecta suffragia, eorum omnium publicatio mox coram omnibus fieri debet, suppressis nominibus eligentium.*
9. *Quintum requisitum: Post publicationem*